

Puljsko-rovinjski kotar:

Talijanski mudrac občinske konzulte u. Pali. Na zadnjoj sjednici savjetujućeg upravnog odbora za občinu Pulu bilo je upravo ostalim na dnevnom redu pitanje osnivanja pučke škole u Jadransku. Talijanska sinjorija, dok je vladala puljskom občinom, zavela je to pitanje preko tri godine. Pred toliko vremena upravitelj na imena svi roditelji djece sposobne za školu u Jadransku molbu za osnivanje pučke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom, kao što su se kasnije izjavili svi Jadranski pred komisijom, koja je bila izaslana na lice mjesta da sasluša puk glede nastavnog jezika. U to je naša Družba pred dvie godine tamo otvorila školu dok se to pitanje rieši. Kako spomenusmo talijanska sinjorija na puljskoj obćini držala je tu molbu neriešenom sve do prošlog tjedna, kada ju je na urgranje nekih naših prvaka postavio vladin povjerenik na dnevni red za riešenje. Talijanski članovi upravnog vijeća usprotivili su se neravnoprjeditbi, da na školi u Jadransku bude hrvatski naukovni jezik, predlažuć da bude talijanski ili da se riešenje te molbe odgodi. To talijansko mudrovanje začudit će svakoga, kad doznade da su to zagovarali učeni ljudi dr. Bossi i dr. Benussi, koji bi barem po svojim doktoratim diplomama morali toliko znati, da nastavni jezik jedne škole ne odredjuje obćina, nego narod mjesta za kog se osniva škola. Još veću glupost ili zlobu pokazali su ti učeni doktori time, što vrlo dobro znadu, da u selu Jadransku nema niti jednog čovjeka, koji bi govorio talijanski jezik, dakle je sasvim naravno da nastavni jezik škole bude jezik naroda a to je hrvatski jezik, kojega jedino svi seljani govore i znadu. To bi bila dakle zloba; glupost su pak ti učeni ljudi pokazali time, što svuda i svigdje uvijek javno viču, pozivaju i propovjedaju, da u svim školama mora biti nastavni jezik jednog jezika naroda, kojim taj narod govori. Kad se radi o talijanskoj školi onda je to za „mudraca“ konzulte mudro, ali kad se radi o hrvatskoj školi onda se učenost „mudraca“ konzulte izvrna u glupost!

Medjutim ta molba je riešena i odpremljena na školske oblasti, te će Jadranski školski odbor imati obć. pučku školu s hrv. naukovnim jezikom a našoj Družbi dopasti jedan teret, kog će uporabiti drugdje.

Obćinski izbori u Kanfanaru. Dne 10. 11. i 12. t. m. odigrali su se ponovno u Kanfanaru izbori, koje Talijani uprizorjuju odayna po Istri kod svakih izbora, kad hoće da radi nesvjesti našeg puka otmu nama koju obćinu i se nametnu sa par dolepenaca gospodarima svemu hrvatskom narodu koje obćine. Tako se dogodilo i u Kanfanaru dne 10. 11. i 12. t. m. prigodom izbora za obnovu obćinskog zastupstva. Par naseljenih Rovinjeza sa nekim domaćim odrodima (većinom pokvarenim do kosti) uprieše sve sile da svakojakim nezakonitim i nedopuštenim sredstvima zavladaju čitav hrvatskim pukom one obćine. Podpomagani izdatno od Rovinjskih i puljskih Talijana te od talijanske gospode sa istarske junte uspjelo im u dva tri tjela oteti obćinu i zavladati nad našim narodom.

Premda se se naši imati ovog puta držati pohvalne i slavno glasovali za narodne predstavnike, ipak se znalo mnogo naših seljaka, koji su se dali podplati i predati svojim i našim neprijateljima Talijanima te glasovali za talijanski kotar. Uz to su neki glasovali za Talijane svi do jednoga Rovinjezi — medju njima i poznati nam paronai Kanfanarski Abba — koji imaju paronai u Kanfanarskoj obćini, kao što svi labovi u selu Krunčić, obć. St. Lovrenčevići, osobito pak se istakli oni iz Kriega, koje je doveo kao na

dobru svoju posestrimu vilu. Vila se Marku oglasi iz gore zelene i na teglase kojih Arnaut nije razumio, počeo je pogledati lievo i desno, od kuda ili od koga dolaze. Taj čas porabio je Marko i zaklao Musu Kesediju. Kada ga je mrtva pregledao, vidio je, da je Musa imao tri srca junacka. Jedno bijaše tekar obamrlo, drugo se bijaše najjače razigralo, a na trećem je ljuta zmija spavala. Probudila se i Marku rekla: Moli Boga Kraljeviću Marko, da se nisam prije probudila, jer da sam se prije probudila, od tebe bi trieta jada bilo.

Gospodo, iz toga narodnog pjevanja ja izvdjam znamenitu uzuku, a ta jest, da mi možemo savladati neprijatelje, koji su možda tjelesno i jači od nas, ako znaćemo u pravom času u pomoć pozvati našu narodnu vilu, naš narodni genij, to jest narodnom našom kulturom moći ćemo prevladati i jače neprijatelje. Da li nam je za sada dosta i bez ribe od Ohrida na gospodskom štovu Marka Kraljevića, ili ćemo i dalje štogod postaviti na kocku proti Musi Kesediji i hoćemo li znati u ovom času pozvati u pomoć našu narodnu vilu i hoćemo li od nje pomoći dobiti, to za me nije tajna, već za sada knjiga, koje neću da otvaram.

(Od ovdje napred govori samo njemački.)

Kako vidite, veleštovana gospodo, ja nisam ovom malom digresijom o vanjskim odnosajima i o položaju naše monarhije nikomu ništa na žao učinio i stalno sam se držao u pristojnim medjam. Doduše jednom posve neudnom prilikom ja sam jednoga nešto višega gospodina bito upozorit na neke pojave na jugozapadu naše monarhije, ali dobio sam odgovor, koji baš od rieči do rieči ne mogu više da kažem — od prilike ovako: »Gospodine zastupniče, ne biste li te brige prepustili onima, koji su po svojem uredovnom položaju na to pozvani.«

To je bila zame vrlo liepa nauka, koju neću zaboraviti, ali posve bezuvjetno ja ne mogu da ju sledim, jer od one izjave ovamo uvedeno je za austrijski parlament obće izborno pravo, te je tim po mojem sudu svakom zastupniku sveta dužnost, da i glede izvanjskih poslova govori i sudi i suodlučuje. Ako gospodo, koja danas upravljaju našom izvanjskom politikom nisu s tim sporazumni, to je po mojem sudu velika pogriješka, koja se može u danom času osvetiti više njima, nego li narodnim zastupnicima.

U pogledu privremenog proračuna, od mene, koji sam prvi došao do rieči iz kluba, čiji je položaj prilično poznat, neka se ne očekuje već sada izjava o tom, da li i koliko je nami stalo u obće do prihvatit proračuna, pak bio on i privremeni.

Ako se, gospodo, malo obazremo, kako je u zemljama našega naroda, moramo utvrditi žalostnu činjenicu, da u svim tim zemljama, naime u Bosni i Hercegovini, u Hrvatskoj i Slavoniji, u Dalmaciji i Primorju, pak u slovenskim stranama Koruške i Štajerske, biva nam u svakoj grani javne uprave tako zlo, kao da bi oni, koji upravljaju, željeli u tom narodu pobuditi najveće nezadovoljstvo.

Gospodo moja! Nami ne treba da gubimo rieči glede vanjskog položaja u koliko se tiče naše monarhije. Nami je dosta, da svratimo pozornost njezadovoljnih krugova na priliku u našim zemljama, a da ja, ako ima razbora i dobre volje, sklonimo na to, da se već jednom odleće prilike, koje su kod nas, tim prije i pedjevo poboljšati.

Gospodo moja! Vlada pita, da joj damo dovolet parlamentu, da i nadaće za prvu polovinu dvije godine može poboljšati povore i druge činbe, kolike i do sada, te da može porabiti sredstva od prihodnih godina preostala, u kolike ih nije potrošila. Koliko silno dohoditi država od porosa i doka, o tom ne treba da mnogo govorim; gospodi je poznato, da

se prihodi naše države kreću oko tri milijarde kruna na godinu. U tu svotu doprinosa dakako i naš puk mnogo, dakle je razmjerno mnogo više, nego li ostali narodi ove države, koji su bili tako sretni, da su se razvili u znanju i gospodarstvu nešto bolje nego li mi.

Da je osobito naše gospodarstveno stanje zdvojno, to neki naši narodni protivnici hoće da tumače tako, da je naš narod tobože počasan, da je zaostao u kulturi, da je dapače po naravi nešto niži od drugih naroda. (Zast. Gostišar: »A tko je tome kriv, kad bi tomu bilo tako?«)

Gospodo! Proti takvim prigovorima, ako nam budu ovdje opeta učinjeni iz budi koje strane, moram da u ime naroda, kojemu pripadam, svečano prosvjedujem. Istina je, da smo politički, društveno i gospodarski vrlo zaostali za drugima; ali tomu nismo krivi mi, nego su krivi oni, kojima je bila dužnost, da nas ne samo ne prieči u napredku u svakoj grani javnog života, nego da pospješuju naš napredak, da nam pomažu i da nam od državnih prihoda dapače mnogo više daju, nego li država od naših zemalja dobiva. Jer ako se uzme samo jedno stoljeće, kroz koje su u okviru ove monarhije vezane zemlje naše domovine, što su joj konačno pripale, kao na primjer Dalmacija i bivša mletačka Istra, i ako se uzme u račun kolike silne svote iznaša ono što nam je uzkraceno bilo u kojoj grani javne uprave, to bi se sviet čudio, kako je to stanovništvo velike žrtve jurve doprineslo za cilu državu i u kako nepovoljnom razmjerju prema tim žrtvama stoji izdati, što se za naše krajeve čine u ovim zadnjim godinama tobože preko redovitih medja, u kojima bi se imao kreirati državni proračun.

Obzirom na neposredno predstojeće promjene u jugoistočnim krajevima na medji naše monarhije, bio bi zadoji čas, da se obje vlade i u obće krugovi, koji su pozvani da zastupaju korist obće i zajedničku svih naroda ove monarhije, odluče urediti državopravne i u obće političke prilike jugoistoka naše monarhije, da se mi u okviru ove monarhije čutimo kao u svojoj kući. Ali gospodo, dok su kod nas prilike takve, da smo u jednoj istoj monarhiji podijeljeni u dvie medju se neodvinske države (to jest medju Austriju i Ugaraku, koja se sada drži kao samostalna država. Op. Ur.), a u njih opeta u razne upravne krajeve, ne možemo se čutiti sjegurni za našu narodnu i političku budućnost. Pak ta razna upravna područja, u koja je naš narod podijeljen, niti nisu upravljana po jednom jedinstvenom smjeru. Da je barem uprava svuda jednaka, da čutimo jednu bitanu, mogli bi se sporazumjeti i svi skupno poraditi o tom, da dojdemo do svojih prava. Ali ovako događa se, da stanovito kraće ili duže vrijeme, na primjer u Bosni i Hercegovini, ide nešto povoljnije; ali u isto doba u drugoj zemlji našeg naroda, da naše zadovoljstvo ne bude preveliko, stvarne su grozne prilike. Ne treba da imenujem pojedinih ljudi i zemalja. Vi znate gospodo, da osobito poslje uvečenja dužna, baš u onoj zemlji, koju mi moramo da smatramo za maticu naše narodne politike i obćanka narodnoga, u Hrvatskoj i Slavoniji, koja bi morala biti privilegna točka za cilu austrijsku južno slavensku, u toj zemlji stvaraju se i podražavaju i nadeplju se takove prilike, da baš odvradeju svakoga od te stolicine našega naroda i naše skupne domovine, a to u svrhu, da baš na buda privilegna točka za cilu narod.

(Sluđki č.)

konjogojitelja. Ovi goje konje za svoju porabu ili za trgovinu.

Vojna uprava Austro-Ugarske trebat će u vrijeme rata preko 190.000 konja. U redovitoj službi imade ih možda jednu trećinu. U slučaju mobilizacije treba da nabavi ostale. Radi toga će se u vrijeme mira voditi slavnje i popisi konja i o tome voditi zapisnik. Tako će se znati uvijek koliko imade za vojsku sposobnih konja i gdje se nalaze.

Za slučaj mobilizacije vojna će uprava potražiti potrebite konje kod vlasnika, useti će dakako najbolje ili najspesobnije i najprije tamo, gdje ih najviše ima i gdje bi bilo bliske ili bolje na ruku. Te će konje platiti vlastniku po procjeni ili po valjanosti njihovej.

Zastupnici austrijskih poljodjelaca tražili su, da se pri popisu ili stavnji konja pazi osobito na potrebe poljodjelstva i da se kod eventualne porabe konja u vojničke svrhe ne liši poljodjelca absolutno nu potrebitih konja za obradivanje polja itd. Tr su zastupnici tražili neka se porabe u vojničke svrhe prije gospodski konji li oni bogataša; veleposjednika itd., nego li konji poljodjelaca i malih obrtnika, koji nemogu u ovom poslu ostati bez neophodno potrebitog broja životinje. Vlada je obćala; da će se na taj posve opravdani zahtjev obraditi.

Još bi imale trajati sjednice — ne dodje li do kakova iznenadjenja — bar tamo do 20. decembra.

Govor

zastupnika Dra. Laginje prigodom raspave privremenog proračuna, izrečen u sjednici zastupničke kuće carevinskog vijeća u Beču 28. novembra 1912.

(Nastavak.)

Govornik dalje razlaže narodnu pjesmu o Kraljeviću Marku i Musi Kesediji, jer spominje na starinu od pet sto godina i na bojeve našega naroda sa Arnauti već onda, te kao da je pisana za današnje doba. Duša našega naroda kao da je pred pet vijekova čutila što se opeta ovih dana događa i čemu se pravo ne zna, kakov će biti konac. Pripovjeda hrvatski i prevađa dobriom dielom njemački:

Na dvoru Marka Kraljevića u Prilipu veliki je štov: dvjesto popa, tristo kaludjera, a ostalih ni broja se ne zna. Po gospodskim stolovima svake je vrsti jela i pića, samo nema ribe od Ohrida. (Ohrida je veliko jezero daleko izpod grada Prilipa na suncu zapad od Monastira u Makedoniji. Op. Ur.)

Marko hoće, da i toga bude, pak se sprema na Ohridu. Majka Jevrosima kune ga majčinim mjekom, da neide, jer je nedjelja sveti dan i na putu mogao bi se namjeriti na silnika Musu Kesediju, pak nasradati.

Marko ne sluša majke i to je slabo, Ide. Putem namjeri se baš na tesnu klancu tvrda Kaćanika na Arnautu Musu Kesediju. Klancak tako tesan, da ne može maknuti jedan drugomu bez pogibeji. Trebalo je da jedan ili drugi stiknu nekolicu natrag i da se jedan od njih makne drugomu. Dakako jašili su konje. Marko sin kraljev, zato ponosi i objestan i junak, zakleva od Musu, da mu se utakne. Ali Musu, i on junak, se nari za, već govori Kraljeviću Marku: Ako te je rodila kraljica na postelji na mrtvom doletku, u tamo te platio previjala i zlatom te tukom ovjela, — a mene je ljuta Arnautin sa klanom na riveni otudenoj, u Prilipu mu je zavijala i otisim me dračju ovjela i jaš me je hotim zakljekala, da se silnik ne umikom s puta.

Na to je započeo boj. Najprve brudavani u parje na reku. Bili su se letajli kao dvije ptice i već su im pline dotakle. Marko bježe u Mrtvu bjele i krevetu. U taj trenutak pogibeji Marko parva naspram

Sirite „Našu Slogu“

kakovo sjajnije glasoviti Talijan Mrach iz Pazina. Tako uz pomoć ovih i usljed nevjeste, prodaje i odvisnosti naših, zastrašivanjem i kupovanjem po Rovinjima, mogli su Talijani smoci u 3. tielu 16 glasova većine, u 2. tielu 12 glasova, u 1. tielu 11 glasova.

Važno je talijanske pobjede odakle u toliko, što će vladati jednom občinom, koju sačinjava čisto hrvatski puk i prikazivali ga pred vanjskim neupućenim svijetom kao talijanskim elementom, dok s druge strane ta važnost otpada, što među izabranim zastupnicima imade 90% ljudi našega naroda i jezika, koji niti neznaju talijanski govoriti, jer Talijani u toj obćini nemaju ni toliko svojih ljudi, da bi hli mogli njima popuniti trideset svojih zastupnika.

Zemaljski odbor Istre kod vrhovnog sudišta u Beču — pogoreo. Zemaljski odbor u Poreču uložio je u svoje vrijeme prosvjed na ministarstvo unutarnjih posala u Beču proti odluci c. kr. namjesticitva u Trstu, kojom bijaše zastupstvo obćine Pula, zbog poznatih krađja i prevara kod iste obćine, razpušteno te imenovan vladnim komesarom barun Gorizutti — a da za to ne bijaše zapisan zemaljski odbor.

Ministarstvo unutarnjih posala odbilo je taj prosvjed kano neosnovan. Ono je namjerno znalo za sve lopovštine počinjene od strane puljske kamore na obćini i znalo je suviše, da zemaljski odbor nebi bio nikada privolio na raspust zastupstva i na imenovanje vladinog komesara.

Na to je zemaljski odbor u Poreču uložio utok na vrhovno upravno sudište u Beču. O tom utoku razpravljalo se je prošloga čedna na upravnom sudištu. Zemaljski odbor zastupao je poznati prisjednik Salata — koji je — kako kažu talijanski listovi „izpuknuo silnu govorničku“ na obranu tobož prava i zakona. Nu gospoda sudci nisu se obazirali na njegovu „govorničku“, nego na zakon i na teške razloge, koji su prisilili namjesticitvo u Trstu, da bar dielomice pročisti ono silno smeće, što su ga kamorasi sprlili na obćinsku upravu u Puli. I tako je „šjor Salata“ potao kako bi on rekao „colle pite in sacco“ natrag odakle je i došao.

Na plešne vječice, koje će se obdržavati svake nedjelje počam od 22. o. mj. od 5 i pol do 8 i pol sati na večer u prostorijama Čitaonice u Puli, pozivlje najljubdnije Odbor.

Lošinjski kotar:

Mali Lošinj. Dne 8. o. mj. privede djevojke ovdješnjeg „nastavnog tjeća“ vrlo uspješnu predstavu. Predstavljahu igrokaz „Sv. Agneza“ uz dvije prekrasne žive slike („smrt mučenice“ — i „Agneza u slavi“). Iza ozbiljnog i ganulljivog igrokaza, razigrade nas originalnom taloigrom „Na pijaci“ (u kojnjakom dijalektu). Lastavo i pohvalno moramo se izraziti o vještini, kojom djevojke odigrade svoje uloge. Tim više jer su nekoje od njih svršile talijansku skolu te su, moćemo kazati, početnice što se tiče knjiševnog hrv. jezika. Slušaateljstvo je shvatilo zanimanje i marljivost gospodjice, te ih pozdravljalo burnim odobranjem. Evo ponovnog dokaza, kako gospodjica Vuković učiteljica „nastavnog tjeća“, shvaća svoj položaj. Jer svrha ovog tjeća, osobito ovdje, ne smije biti samo strukovna nego u opće usojna. Ovakovi uspješni, neka gospodjicu učiteljicu bodre na daljnji rad oko nabrabe i budjenja narodne samosvijesti u srcima mladih lošinjskih Hrvatica.

Velj Lošinj 18. 12. Većerna su bili naši Talijanski kao plašivi mišići u ruci nabriveni kad dodje stari mećak. Dva su naši jućići mladići počjele dana tečajnog nastave, za koje je „Plešće“ pjevo da se „seriamente compati“ da su tobože pobrali i porabljali u „Assirtu“. Ipak se nije na njima pokazalo ni trunja hrvajne. U sreću, Plešće se pokazala naši Talij-

naši. — I nehotice dolazi nam na um ono, što se pripovijeda, kako je po ulicama grada Toccepila trčao neki lopov i vikao: držte tata, držte tata. — Držimo, da bi možda latove prije našli u svojim redovima. Nisu se do sada Hrvati veselili glede krađe i razbijanja u „Assirtu“ kako to kaže govori dopisnik, nego se večeras naši mladići vesele, jer su pokazali svoje postenje. Vesele se večeras pjevajući po pijaci: „Sokolsku, Lijepu našu, Slovenac i Hrvat“ i druge. Ključ Živila Hrvatska. A sa svih se strana Velog Lošinja čuju odgovori „Živila Hrvatska“! Tako valja; progonsiva i zatvaranja samo će ojačati našu hrvatsku svijest!

Krčki kotar:

Od kotarske gospodarske zadruga u Krku primili smo na dopis iz Krka u 49. broju N. Sl. ova razjašnjenja:

Ugledna

Kotarska Gospodarska Zadruga u Krku.

Na vaš upit od 9. t. mj. Br. 426, danas primljen, rado posvjedočavam, da je ta Zadruga, odak sam ja zemaljski prisjednik, uvijek dopisivala sa Zemaljskim Odborom jedino u hrvatskom jeziku. Držim, da je to isto činila i sa Zemaljskim Gospodarskim Vijećem, jer, ako je ovo kada prosljedilo kakav spis te Zadruga na Zemaljski Odbor, ti su spisi bili uvijek samo hrvatski.

Poreč, dne 12. 12. 1912.

A. Andričić.

U Krku, 18. prosinca 1912. IZJAVA.

Potpisani izjavlja, da se za čitavo vrijeme njegova tajnikovanja pri Kotarskoj Gospodarskoj Zadrugi krčkoj, koje obuhvaća razdoblje od 6. XI. 1911. do 8. XII. 1912., nije nikada u nijednom poslu službeno dopisivalo sa Zemaljskim Odborom ili Zemaljskim Poljudjelskim Vijećem u Poreču niti talijanski, a niti talijansko-hrvatski, već uvijek jedino hrvatski.

Pop Pavo Kraljić bivši tajnik.

Pripomena uredništva. Nama je vrlo drago konstatirati ovdje javno netočnost u koju je sjegurno nehotice upao naš vrlo uvaženi g. dopisnik uvjereni, da ga u onom dopisu nije vodila nikakva zla namisao već jedino najplemenitija skrb za očuvanje narodnog ponosa i njegovanje naših svetih prava u obrani našeg hrvatskog jezika i ruda.

Nakon informacije sa spomenutim našim dopisnikom želja je njegova a i naša da bude ona nehotična netočnost ovime ispravljena i dovršena.

Voloski kotar:

Za oprost od čestitanka k beščinam blagdanom i k novoj godini darovao je gosp. Rudolf Dešković pom. kapetan u Drugi Moščeničkoj „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“ K 10. — i „Bratovćini hrv. ljudi u Istri“ K 10. —. Živio i našao nasljednika!

† Ema pl. Kleinmayer rođj. Defrančević umrla je dne 15. t. mj. u Ljubljani. Pokojnica slušala je u Kastvu učiteljicom i nadučiteljicom tenake putke škole 24 godine od 1880. do 1904. i usvojila mnogo nastavke tenake mladeži. Godine 1904. umirovljena preselila se sa obitelju u Ljubljano. Bila je dobra učiteljica a kod zabava „Irr. Čitaonice“ u Kastvu isticala se osobito krasnim pjevanjem i mnogo pripomogla, da su zabave ono doba na glavu, sjajno ispile; Lahka joj bila de-maća grada!

Porečki kotar:

Is Kastelira. Dne 20. studenog obdržavala se u Kasteliru plešna zabava u druzini „Narodnog Druća“ i to u korist glasa „hrvatske čitavnice“.

Iste je večeri Dašena Martin sakupio u veselome društvu, K 5-14 za Družbu sv. Cirila i Metoda. Ovu svotu izručilo se je podružnici u Kasteliru. — Najljepša hvata darovateljima!

Koparski kotar:

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru a Kopru obdržavat će dne 21. decembra t. g. u 7 sati večer glavnu skupštinu u prostorijama Čitaonice sa obćinim dnevnim redom.

Radi velike važnosti te skupštine umogljava se za što mnogobrojnije sudjelovanje. Ođbor.

Sv. Lucija kod Pirana. Dne 7. decembra u večer doletila su dva velika kamena kroz prozor u kuću vrlag našeg čovjeka Grgura Milovića. U kući je gospodjica učiteljica, gdje i stanuje, povezivala jednu ranu malenoj kćeri od gospodara, kad na jednom oko nje počelo padati slatko i kamenje. Srećom nije bila pogodjena. Da je bila pogodjena u glavu, bila bi ostala na mjestu mrtva. Pet metara na daleko je odoškotilo slatko od prozora, a svaki kamen je bio do dva kilograma težak.

To se je dogodilo u kući Grgura Milovića, komu je pred nekoliko mjeseca zapaljena kuća, te ju je sad na novo sagradio. Zlotvori su netragom pobjegli.

Dne 8. decembra bila je u Piranu velika protestna skupština proti školi Družbe sv. Cirila i Metoda. Na sva usta su Talijani vikali, kako naši ljudi provociraju, da su naši ljudi u talijansku skolu iz revolvera streljali, premda je istina naopak to jest: nekoji je pred talijanskom školom za našim ljudima streljao; kako to izjavljaju dvadeset i dva svjedoka. Talijansko-kršćanski (?) zastupnik Spadaro je predlagao, da se sve talijanske stranke imaju složiti proti opasnosti slavenkoj. Predlagali su, da se u sv. Luciji ustroji jednaka kapelanija, a obćina da bude patronat, drugim riječima, da bude tamo talijanski svećenik, a naši ljudi, da ni riječi ne čuju u našem jeziku. Predlagali su, da se ni mljeko od naših ne kupuje, ali se u tom nisu mogli složiti.

O zastupniku Spadaru opazamo, daje bio izabran jedino pomću slavenskih glasova iz obćine piranske, umatke i bujske.

Kod prvog izbora propao je sjažno, a kod naknadnog ili uteg izbora pobjedio je sjažno, jer su mu slovenski i hrvatski izbornici dali sve svoje glasove.

Mi ćemo se na taj nezahvalni i nekršćanski postupak nazovi-kršćanskog zastupnika još vratiti, a međutim preporučamo, da promisljaju o tom njega dostojnom činu svi oni naši dobrijani, koji su ga u onome izboru preporučivali i u njegovu kršćanstvo sljepo vjerovali.

Franina i Jurina.

Mr. Lovrančić s obćinom nam se preti, da su nešto moro koriti net.

Fr. A ki se ga boji. Hiti mu 30 arbeski, pak čad videt, kabo da ti se lašit.

Mr. Da će čuvati svoje korice za blagost. Fr. „Dragi ti, vesti ga neka rebi, samo čuvaj drugete.“

Fr. Da će puljski spital poslat svoju robu na apoziciju u Beč.

Jur. Čuje se, da će duhtar Antićin poslat svoj faskun.

Fr. A kamora svoje lipe impiegate.

Razne primorske viesti.

Našoj dječci za „Beščinca“. Zima kuca na vratima, osobito na vratima sirotinje, koja nema dovoljno ni ogrieva, ni odjela ni hrane. Zimu, osobito zestoku zimu čuti nalboljnije naša školska mladež na selu, gdje mora često preko sata boda do svoje škole, koju njoj je naša plemenita „Družba“ velikim žrtvama podigla. Čuti ju osobito prigodom velikih blagdana, osobito prigodom božićnih blagdana. I radi toga uveden je i kod nas od milodarnih ljudi, osobito od naših rodoljubnih gospodja i gospodjica krasan običaj, da se svake godine pred same božićne blagdanue pobrinu za našu školsku sirotinju, da njoj dobave komad potrebitog toplijeg odjela ili obuće. Naše će sestre, žene i majke zaredati po davnom običaju i tečajem ovoga mjeseca od kuće do kuće, od prijatelja do znanca, od društva do narodnog dobrotvora moleći milodar za drugu našu i siromašnu školu dječicu. Njihovoj molbi teško bismo se oglušili kad bi ona milodare kupile i za obćinu koju dobrotvornu svrhu. Tim teže ćemo njim se oglušiti kad nam dođu na vrata u najplemenitiju narodnu svrhu, kad nas zamole pripomoć za krv naše krvi, kad nas strada zbog svog siromaštva, kad nas pozovu, da pružimo malen dar, domovini na oltar. Stalni smo, da njim se neće nitko oglušiti, da će svatko po svojim silama učiniti ne samo djelo milosrdja, već nego i čin najplemenitijeg rodoljublja. Otvorimo dakle ruku milosnicu poštivovnim našim majkama i sestrama, koje neidu na okolo is objesti ili hinjenog milosrdja, i to po kisi, aniegu i blatu. Žensko milosrdno srce vuče ih, da pomognu sirotinji, da pruže pomoć onima, koji gladuju ili koji polaze skolu na pol goli i bosu u ovo zimsko doba. Zadovoljstvo im sieva iz očiju čim nadju više odziva; veselo se što im je uspjelo samarilansko i rodoljubno djelo. A veseliti će se još više naša školska dječica povodom predstojećih božićnih blagdana kad se budu mogla našom pripomoći toplije odjeti i bolje obući. Ta će nam dječica biti zahvalna a naša svijest zadovoljna što smo učinili dobro i plemenito djelo.

Is novinarskog svijeta. Dne 8. t. mj. počeo je na Rieci izlaziti novi dnevnik pod imenom „Riečke Novine“. Uredništvo kate u predgovoru, da je list osnovan na načelima hrvatskim, katoličkim i demokratskim. Bilo sretno!

Dva predna predloga. U sjednicam carevinskog vjeća od prošloga čedna stario je zastupnik M. Mandić sa drugovima dva predna predloga radi državne podpore po tući i susi nastradalom stanovništvu mjestnih obćina Ocizla-Klanec (kotar Kopar) i Barban (kotar Pula).

Čim nam dopusti prostor u listu prihodići ćemo te prešne predloge.

Nezaboravimo na „Družbu!“ Velike žrtve sto ih doprinesole naša braća na Balkanu za slobodu svoju i brace svoje, rodili će, ako Bog dade, obilnim plodom nesamo na njih nego i za sve ostale Slavene. Ovi Slavani, a među njima i mi Hrvati i Slovenci pristoićili smo, koliko nam je naše siromaštvo dopuščalo bar time borećoj se braći na pomoć, što smo nastojali i nastojimo, da ublažimo teške muke ranjenika, koji su preživjeli svoju krv za hrv. čast i slobodu slavna. Sakupilo se je i u našem namjenu znatnih svota za crveni križ balkanskih naroda, čemu se stalno svi raduju, jer je svatko vjerna ston u istu svrhu svoj milodar doprineo.

Mnogti od nas je pri tom naborevie na svoju obćinju milodar „Družbi“ Mi je naš

time iscrpio: onu svotu, koju bi tim inače podario „Družbi“. Ona nesmjie pako proći praznih ruku. Njezine su potrebe jednake kao i izdatci od godine do godine razmjerno vrlo visoke. „Prinosi“ „Družbi“ bivaju, kako vidimo iz novina, i pribrojenja njezineg ravnateljstva. danomice sve to manji, te bi se mogla naći u velikoj novčanjoj stisci kad se je nebi prijatelji i dobrotvori još na vrijeme sjetili. Toga radi pozivljemo sve njezine prijatelje i dobrotvore naše i okolice mladeži, da nezaborave na nju, da posegnu ljetos u džep malo dublje pak da bude mogla „Družba“ i ovogodišnjim prinosima izvršiti po svom programu uzvišeno i plemenito svoje poslanstvo.

Odklivanje. Trgovaska i obrtna komora u Zagrebu imenovala je glasom dopisa od dne 10. 12. 1912. broj 3611 u avojoj isatog dana obdržavanoj tajnoj sjednici jednoglamo gospodina Gjura Vučkovića veletrgovca u Tratu svojim dopisnim članom uvažavajući njegovo zaslužno djelovanje oko unapređivanja domaće trgovine i obrta. — Celik-Hrvatu i poznatom rodoljubu i prijatelju istarskih Hrvata na velikom odklivanju i priznanju naše najjakrenije čestitke!

Javna zahvala.

Prigodom smrti nezaboravne moje supruge, odnosno plemenite majke i bake **Antonije Škrobe** razločćenim srcem najharnije zahvalujemo rodbini, prijateljima i znancima na iskazanom saučesću i teštenju u našoj tužnogorkoj žalosti.

Pula, 12. prosinca 1912.
Ivan Škrobe, suprug. Ivana udata Selestria, kćer. Marijan Selestria, zet. Elina i Adriana, unučad.

Mi tražimo marljivih suradnika!

3525 3-3
Brokavno odjeljenje Češke industrijske banke. Zastupstvo sa jugoslavanske zemlje — Ljubljana.

Prodaje se ormar dvokrilni uz jeftinu cianu. Via Ercole br. 21, III. pod lievo.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu. Utemeljena godine 1884.

Fovjerenik za Pulu i okolica: Laeko Križ u Pall.

Centrala: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

Podružnica u Tratu, via del Lavatoio br. 1. II. kat. Telefon br. 2594.

Glavna zastupstva: Ljubljana, Novisad, Osijek, Rijeka i Sarajevo.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete najjeftine vrste osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. osiguranja glavnica za slučaj do življaja i smrti;
2. osiguranja mirata;
3. osiguranja životnih renta;

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica);
2. Osiguranja pokretalina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.);
3. Osiguranja poljčkih plodina (sta, sjena i t. d.);

III. Staklenih peča protiv razljapanja.

Zadruga imovina u svim odjelima
Iznosi K 2.319.068-21

Od toga utemeljena glavnica K 800.000—
Godišnji prihodi premije s
pričuvama K 1.371.748-41
Iznosne odlate K 4.228.358-44

Specijalni posrednici i akvizitoci namjeloju na svim povoljne uvjete.

ANT. RADIĆ
Zlatar
S. K. R. V. 1912
S. K. R. V. 1912

PEKARNA
LJUDEVIT DEKLEVA
Via Campo Marzio br. 5 - Podružnica Via Sissano 14
Prodaja svježeg kruha tri puta na dan.
Direktna poslužba u dom i u javne lokale.
Prodaja svakovrstnog brašna iz najboljeg mlina po dnevnoj cijeni.
Poslužba brza i točna.

Glasovito, od naših najboljih stručnjaka i fizičara G. S. Scheida
ulje za sluh
odražuje je brz i krasniji napredak, čime je to ulje, štim u sluh i njegovost, dobiva u zaslužnoj i krasnoj posebi se po 4/4 boca u ljekarni Zanetti Trst, Via Kovača 35.

Julius Meinl
Uvoz kave

NOVA PODRUŽNICA PULA
Via Sergia br. 35.
3488 4 8

Od 1878! ... Posvuda čuveni glasoviti obljubljeni domaći lek. ... Kod većih naručbi znatan popust.

A. THIERRY-a balsam
Ljekarnika
Jedino pravi sa zelenom tučnom kao zaštitnu maricu.
Zaštitnom zaštitono.
Svako parvanje, oponašanje i prepredaja drugih balzama sa zavaravajućom markom prognozi se kazeno po sudu i strogo kazni. — Djeluje sigurno, ljekovito kod svih bolesti organa dišnih, kašlja, izbacivanja pro muklozi, katara grla, probojla, bolesti pluća, specijalno kod infuonca, bolesti želudca, upale jetara i sluzono, pomaganje stolca, zubobolje i ustatih bolesti, trganje zglobova, opekline, kožnih bolesti itd. 12/2 III 6/1 II i vel. posebna boca K 5.60

Thierry-ova jedino prava conf-foljjska maast
sigurna i stalna ljekovitog djelovanja kod rana, otekli ozleđa, upala, abscesa odstranjuje sva strana tjelesna, sa dolja u tjele po često predusretne operacije, koje su sa bolima akoptane, ljekovita kod još tako starih rana, 2 posudo stoje K 3.60.

Isprav: Ljekarna „K Anđelo Savaru“ A. THIERRY-a u PRERADU, Hrvatska. — Dobiva se u svim većim ljekarnama. Na yelko u ljekarn. drogerijama.

Ustanovljena 1891.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI
registrana zadruga na ograničeno jamčenje
Vlastita kuća (Narodni Dom)
Podružnica u Pazinu.
Daje hipotekarne i mjenbene zajmove i uz mjesečnu otplatu te prima uloške, koje ukamačuje uz

4 1/2 %
čisto bez ikakvog odbitka.

Ustanovljena 1891.

NAJBOLJI NAMJESTAJI SNAGE
kao motore na parni snajava DRESSEL, najsviježe izložbe konstruktije, proslavljeni trokvalni po krasnoj sni na svu 1/2, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 220, 240, 260, 280, 300, 320, 340, 360, 380, 400, 420, 440, 460, 480, 500, 520, 540, 560, 580, 600, 620, 640, 660, 680, 700, 720, 740, 760, 780, 800, 820, 840, 860, 880, 900, 920, 940, 960, 980, 1000, 1100, 1200, 1300, 1400, 1500, 1600, 1700, 1800, 1900, 2000, 2200, 2400, 2600, 2800, 3000, 3200, 3400, 3600, 3800, 4000, 4200, 4400, 4600, 4800, 5000, 5200, 5400, 5600, 5800, 6000, 6200, 6400, 6600, 6800, 7000, 7200, 7400, 7600, 7800, 8000, 8200, 8400, 8600, 8800, 9000, 9200, 9400, 9600, 9800, 10000, 11000, 12000, 13000, 14000, 15000, 16000, 17000, 18000, 19000, 20000, 22000, 24000, 26000, 28000, 30000, 32000, 34000, 36000, 38000, 40000, 42000, 44000, 46000, 48000, 50000, 52000, 54000, 56000, 58000, 60000, 62000, 64000, 66000, 68000, 70000, 72000, 74000, 76000, 78000, 80000, 82000, 84000, 86000, 88000, 90000, 92000, 94000, 96000, 98000, 100000, 110000, 120000, 130000, 140000, 150000, 160000, 170000, 180000, 190000, 200000, 220000, 240000, 260000, 280000, 300000, 320000, 340000, 360000, 380000, 400000, 420000, 440000, 460000, 480000, 500000, 520000, 540000, 560000, 580000, 600000, 620000, 640000, 660000, 680000, 700000, 720000, 740000, 760000, 780000, 800000, 820000, 840000, 860000, 880000, 900000, 920000, 940000, 960000, 980000, 1000000, 1100000, 1200000, 1300000, 1400000, 1500000, 1600000, 1700000, 1800000, 1900000, 2000000, 2200000, 2400000, 2600000, 2800000, 3000000, 3200000, 3400000, 3600000, 3800000, 4000000, 4200000, 4400000, 4600000, 4800000, 5000000, 5200000, 5400000, 5600000, 5800000, 6000000, 6200000, 6400000, 6600000, 6800000, 7000000, 7200000, 7400000, 7600000, 7800000, 8000000, 8200000, 8400000, 8600000, 8800000, 9000000, 9200000, 9400000, 9600000, 9800000, 10000000, 11000000, 12000000, 13000000, 14000000, 15000000, 16000000, 17000000, 18000000, 19000000, 20000000, 22000000, 24000000, 26000000, 28000000, 30000000, 32000000, 34000000, 36000000, 38000000, 40000000, 42000000, 44000000, 46000000, 48000000, 50000000, 52000000, 54000000, 56000000, 58000000, 60000000, 62000000, 64000000, 66000000, 68000000, 70000000, 72000000, 74000000, 76000000, 78000000, 80000000, 82000000, 84000000, 86000000, 88000000, 90000000, 92000000, 94000000, 96000000, 98000000, 100000000, 110000000, 120000000, 130000000, 140000000, 150000000, 160000000, 170000000, 180000000, 190000000, 200000000, 220000000, 240000000, 260000000, 280000000, 300000000, 320000000, 340000000, 360000000, 380000000, 400000000, 420000000, 440000000, 460000000, 480000000, 500000000, 520000000, 540000000, 560000000, 580000000, 600000000, 620000000, 640000000, 660000000, 680000000, 700000000, 720000000, 740000000, 760000000, 780000000, 800000000, 820000000, 840000000, 860000000, 880000000, 900000000, 920000000, 940000000, 960000000, 980000000, 1000000000, 1100000000, 1200000000, 1300000000, 1400000000, 1500000000, 1600000000, 1700000000, 1800000000, 1900000000, 2000000000, 2200000000, 2400000000, 2600000000, 2800000000, 3000000000, 3200000000, 3400000000, 3600000000, 3800000000, 4000000000, 4200000000, 4400000000, 4600000000, 4800000000, 5000000000, 5200000000, 5400000000, 5600000000, 5800000000, 6000000000, 6200000000, 6400000000, 6600000000, 6800000000, 7000000000, 7200000000, 7400000000, 7600000000, 7800000000, 8000000000, 8200000000, 8400000000, 8600000000, 8800000000, 9000000000, 9200000000, 9400000000, 9600000000, 9800000000, 10000000000, 11000000000, 12000000000, 13000000000, 14000000000, 15000000000, 16000000000, 17000000000, 18000000000, 19000000000, 20000000000, 22000000000, 24000000000, 26000000000, 28000000000, 30000000000, 32000000000, 34000000000, 36000000000, 38000000000, 40000000000, 42000000000, 44000000000, 46000000000, 48000000000, 50000000000, 52000000000, 54000000000, 56000000000, 58000000000, 60000000000, 62000000000, 64000000000, 66000000000, 68000000000, 70000000000, 72000000000, 74000000000, 76000000000, 78000000000, 80000000000, 82000000000, 84000000000, 86000000000, 88000000000, 90000000000, 92000000000, 94000000000, 96000000000, 98000000000, 100000000000, 110000000000, 120000000000, 130000000000, 140000000000, 150000000000, 160000000000, 170000000000, 180000000000, 190000000000, 200000000000, 220000000000, 240000000000, 260000000000, 280000000000, 300000000000, 320000000000, 340000000000, 360000000000, 380000000000, 400000000000, 420000000000, 440000000000, 460000000000, 480000000000, 500000000000, 520000000000, 540000000000, 560000000000, 580000000000, 600000000000, 620000000000, 640000000000, 660000000000, 680000000000, 700000000000, 720000000000, 740000000000, 760000000000, 780000000000, 800000000000, 820000000000, 840000000000, 860000000000, 880000000000, 900000000000, 920000000000, 940000000000, 960000000000, 980000000000, 1000000000000, 1100000000000, 1200000000000, 1300000000000, 1400000000000, 1500000000000, 1600000000000, 1700000000000, 1800000000000, 1900000000000, 2000000000000, 2200000000000, 2400000000000, 2600000000000, 2800000000000, 3000000000000, 3200000000000, 3400000000000, 3600000000000, 3800000000000, 4000000000000, 4200000000000, 4400000000000, 4600000000000, 4800000000000, 5000000000000, 5200000000000, 5400000000000, 5600000000000, 5800000000000, 6000000000000, 6200000000000, 6400000000000, 6600000000000, 6800000000000, 7000000000000, 7200000000000, 7400000000000, 7600000000000, 7800000000000, 8000000000000, 8200000000000, 8400000000000, 8600000000000, 8800000000000, 9000000000000, 9200000000000, 9400000000000, 9600000000000, 9800000000000, 10000000000000, 11000000000000, 12000000000000, 13000000000000, 14000000000000, 15000000000000, 16000000000000, 17000000000000, 18000000000000, 19000000000000, 20000000000000, 22000000000000, 24000000000000, 26000000000000, 28000000000000, 30000000000000, 32000000000000, 34000000000000, 36000000000000, 38000000000000, 40000000000000, 42000000000000, 44000000000000, 46000000000000, 48000000000000, 50000000000000, 52000000000000, 54000000000000, 56000000000000, 58000000000000, 60000000000000, 62000000000000, 64000000000000, 66000000000000, 68000000000000, 70000000000000, 72000000000000, 74000000000000, 76000000000000, 78000000000000, 80000000000000, 82000000000000, 84000000000000, 86000000000000, 88000000000000, 90000000000000, 92000000000000, 94000000000000, 96000000000000, 98000000000000, 100000000000000, 110000000000000, 120000000000000, 130000000000000, 140000000000000, 150000000000000, 160000000000000, 170000000000000, 180000000000000, 190000000000000, 200000000000000, 220000000000000, 240000000000000, 260000000000000, 280000000000000, 300000000000000, 320000000000000, 340000000000000, 360000000000000, 380000000000000, 400000000000000, 420000000000000, 440000000000000, 460000000000000, 480000000000000, 500000000000000, 520000000000000, 540000000000000, 560000000000000, 580000000000000, 600000000000000, 620000000000000, 640000000000000, 660000000000000, 680000000000000, 700000000000000, 720000000000000, 740000000000000, 760000000000000, 780000000000000, 800000000000000, 820000000000000, 840000000000000, 860000000000000, 880000000000000, 900000000000000, 920000000000000, 940000000000000, 960000000000000, 980000000000000, 1000000000000000, 1100000000000000, 1200000000000000, 1300000000000000, 1400000000000000, 1500000000000000, 1600000000000000, 1700000000000000, 1800000000000000, 1900000000000000, 2000000000000000, 2200000000000000, 2400000000000000, 2600000000000000, 2800000000000000, 3000000000000000, 3200000000000000, 3400000000000000, 3600000000000000, 3800000000000000, 4000000000000000, 4200000000000000, 4400000000000000, 4600000000000000, 4800000000000000, 5000000000000000, 5200000000000000, 5400000000000000, 5600000000000000, 5800000000000000, 6000000000000000, 6200000000000000, 6400000000000000, 6600000000000000, 6800000000000000, 7000000000000000, 7200000000000000, 7400000000000000, 7600000000000000, 7800000000000000, 8000000000000000, 8200000000000000, 8400000000000000, 8600000000000000, 8800000000000000, 9000000000000000, 9200000000000000, 9400000000000000, 9600000000000000, 9800000000000000, 10000000000000000, 11000000000000000, 12000000000000000, 13000000000000000, 14000000000000000, 15000000000000000, 16000000000000000, 17000000000000000, 18000000000000000, 19000000000000000, 20000000000000000, 22000000000000000, 24000000000000000, 26000000000000000, 28000000000000000, 30000000000000000, 32000000000000000, 34000000000000000, 36000000000000000, 38000000000000000, 40000000000000000, 42000000000000000, 44000000000000000, 46000000000000000, 48000000000000000, 50000000000000000, 52000000000000000, 54000000000000000, 56000000000000000, 58000000000000000, 60000000000000000, 62000000000000000, 64000000000000000, 66000000000000000, 68000000000000000, 70000000000000000, 72000000000000000, 74000000000000000, 76000000000000000, 78000000000000000, 80000000000000000, 82000000000000000, 84000000000000000, 86000000000000000, 88000000000000000, 90000000000000000, 92000000000000000, 94000000000000000, 96000000000000000, 98000000000000000, 100000000000000000, 110000000000000000, 120000000000000000, 130000000000000000, 1400000